

**Venäjä teemamaana Helsingin 15. kansainvälisillä Kirjamessuilla
(22.–25. lokakuuta 2015)**

Lokakuussa voi viettää neljä päivää Venäjällä poistumatta Helsingistä. Kaikki mikä Venäjän kulttuurissa, kirjallisuudessa ja kirjankustannuksessa on ajankohtaista, merkittävintä ja kiinnostavinta, esitellään Venäjän kansallisella messuosastolla Helsingin Kirjamessuilla.

Vuosi 2015 on julistettu Suomessa Kirjan vuodeksi. Venäjällä puolestaan on menossa Kirjallisuuden vuosi, ja Helsingin Kirjamessut, joiden teemamaa on Venäjä, ovat oiva paikka jatkaa kulttuuridialogia ja maiden keskinäistä tutustumista kirjallisuuden kautta.

Venäjä: Kirjat kertovat / Read Russia – tähän Venäjän kirjailijat ja kustantajat kannustavat osallistumalla messuille. Venäjässä sana *tšitat'*, lukea, tarkoittaa myös: perehtyä sisältöön, oivaltaa sisäinen merkitys ja sisältö. Juuri tätä Venäjän osuuden järjestäjät haluavat tarjota suomalaiselle lukijakunnalle.

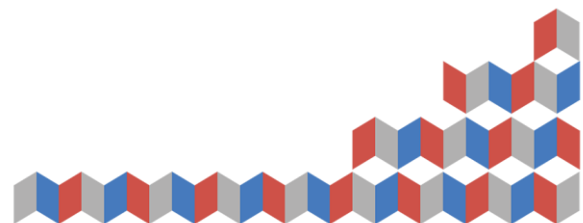
Suomalaisyleisön tutustuminen venäläisiin kirjoihin ja kirjailijoihin alkaa jo ennen messuja: Helsingin kirjakaupoissa järjestetään Venäläisen kirjan viikko, jonka aikana venäläisten kirjailijoiden teoksia on esillä omilla vitriineissään. Lisäksi Suomalais-venäläisen koulun oppilaat osallistuvat kilpailuun venäjän kielen osaamisesta ja venäläisen kirjallisuuden tuntemuksesta.

Messuosastolla kävijöille esitellään suomalaiskirjailijoiden teosten venäjännöksiä, Suomen ja Venäjän välisiin suhteisiin liittyviä kirjoja sekä parhaita näytteitä niin klassisesta kuin modernista aikuisten ja lasten kirjallisuudesta. Huomiotta ei jää myöskään Suuressa isänmaallisessa sodassa saavutetun voiton 70-vuotispäivä. Erityisaseman osastolla saavat näyttelyt, jotka esittelevät matkailua Venäjällä, maan nähtävyyksiä sekä venäjän opiskelua vieraana kielenä.

Oma näyttely kootaan kirjoista, jotka on julkaistu Venäjän suomalais-ugrialaisten kansojen kielillä. Karjalan, Mordvan, Mari Elin ja Udmurtian johtavat kustantamot tuovat näytteille parhaat karjalan-, vepsän-, udmurtin-, mordvan- ja suomenkieliset julkaisunsa. Kirjanäyttelyyn liittyy mestariluokkia ja interaktiivisia ohjelmia, joiden avulla tutustutaan kansanpeleihin ja -tansseihin, käsityötaitoihin sekä häätapoihin ja esitellään Venäjän suomalais-ugrialaisten tasavaltojen kansallispukuja.

Huomion keskipisteenä Venäjän osastolla ovat lapset. Heitä varten tehdään erityinen lastenpaikka, jossa on tauotta erilaisia tapahtumia, myös verkossa järjestettäviä. Venäjän osaston nuorten kävijöiden vieraiksi tulevat **Konstantin Arbenin, Valentin Postnikov, Anna Remez ja Stanislav Vostokov**. Runoja, lauluja, loruja, satuja, musiikki- ja runonäytelmien katkelmia, kilpailuja, näyttelykirjoihin liittyviä seikkailupelejä, älypelejä, animaatioelokuvia, piirtämistä ja tietenkin lahjoja – tässä luettelossa on vain osa siitä, mitä eri-ikäisille lapsille on luvassa!

Osastomme kirjailijaohjelmaa voi liioittelematta sanoa eräänlaiseksi venäläisen nykykirjallisuuden antologiaksi. Venäjän nykykirjallisuutta saapuu edustamaan yli 20 ajankohtaista kirjailijaa Moskovasta, Pietarista ja Jekaterinburgista – omaleimaisia sanataiteilijoita, tyyliltään ja kirjalliselta suuntaukseltaan erilaisia, osa jo tunnettuja, toiset uusia tulokkaita.

Neljäksi messupäiväksi on suunniteltu kaikkiaan noin 100 tapahtumaa. Venäjän osaston kahdella lavalla järjestetään lähes tauotta tapaamisia, keskusteluja, lasten matineoita sekä runojen ja lyhytproosan luentaa.

Messujen lavoilla ja saleissa pidetään kirjailijatapaamisia, joissa kirjailijamme kertovat heitä koskettavista nykymaailman ongelmista.

Näin runsas ja monipuolinen kirjailijaohjelma antaa helsinkiläisille ja muualta tuleville mahdollisuuden perehtyä ajankohtaiseen venäläiseen kirjallisuuteen perusteellisesti. Me (niin venäläiset kuin suomalaiset) emme tällä hetkellä tunne toistemme kirjallisuutta tarpeeksi hyvin. Karjalan kirjailijat **Dmitri Novikov, Aleksandr Buškovski ja Jana Žemoitelite** eivät tyytyneet tilanteeseen vaan lähtivät kiertämään Lappia. Se ei ollut mikään lomamatka. Kirjailijat matkasivat syvälle Pohjois-Suomeen, kulkivat Kuhmosta napapiirille Rovaniemelle, vierailivat 11 kaupungissa, isossa ja pienessä, kävivätpä myös vain 1000 asukkaan Hailuodossa Pohjanlahdella. He kertoivat nähneensä matkallaan, että tavallisilla ihmisillä on noilla seuduilla paljon samanlaisia ongelmia kuin Venäjällä. Vaikutelmiaan Pohjois-Suomeen tekemältään kirjalliselta tutkimusmatkalta venäläiset kirjailijat jakavat **23. lokakuuta klo 15.00 Sibelius-lavalla**.

Erityisesti messuja varten kootaan **Venäläisen nykynovellin suomennosantologia** nimeltään **Toisaalta, kaikkea voi sattua** (Venäjän lehdistö- ja joukkotiedotusviraston ja suomalaisen WSOY-kustantamon yhteinen hanke). Tunnetut kääntäjät Vappu Orlov ja Martti Anhava ovat auttaneet suomalaista lukijaa tutustumaan paitsi sellaisten arvostettujen sanan mestarien teoksiin kuin Mihail Bulgakov, Vladimir Makanin ja Aleksandr Kabakov myös nuorten mutta valovoimaisten kirjailijoiden tuotantoon. Antologian esittelyyn **24. lokakuuta klo 14.00 Kullervo-lavalla** osallistuvat nuoret kirjailijat **Jevgeni Babuškin ja Aleksandr Snegirjov** sekä esipuheen kirjoittaja **Valerija Pustovaja**.

Mitä ja miten kääntää, sitä pohditaan myös tapaamisessa **Tšukovski – hyvä vaarallinen ystävä**. Kirjailija vietti Kuokkalassa 10 vuotta, ja juuri siellä hän, etevä venäläisen kirjallisuuden tutkija, kirjoitti varhaiset aikuisten kirjansa ja ensimmäisen pitkän lapsille tarkoitetun sadun *Krokotiili*. Hän alkoi sepittää sitä Helsinkiin matkalla olevassa junassa, joten voi sanoa, että se on jossain määrin osa myös Suomen kirjallisuushistoriaa. Nyt hänen lapsille tarkoitettuja teoksiaan suomennetaan vain vähän, miksi? Lastenkirjallisuuden nykynormeista puhuu **Pavel Krjutškov** Peredelkinon Tšukovski-museosta. Tuossa tapaamisessa **22. lokakuuta klo 16.00 Venäjän osastolla** kävijät saavat myös kuulla ainutlaatuisina äänitteinä kirjailijan itsensä lukemia satuja ja runoja. **23. lokakuuta klo 18.30 Mika Waltari -lavalla** kuullaan *Runon ääni* -illassa **venäläisten runoilijoiden ääniä** Aleksandr Blokista Joseph Brodskyyn. Pavel Krjutškov on valinnut nuo hienot äänitteet messuja varten Venäjän kirjallisuusmuseon arkistosta.

Tänä vuonna vietetään *Kalevalan* ensijulkaisun 180-vuotispäivää, eepoksen, joka on paljolti muovannut Suomen kirjallisuutta. ”Väinämöisen, laulajien ja kaikkien kanteleensoittajien heimon kantaisän, synnytti ilman tytär ja veden emäntä, korea Ilmatar.” Näin aloitti vahvan ja kiehtovan tulkintansa karjalais-suomalaisen eepoksen tärkeimmästä kirjasta venäläinen kulttiprosaisi **Pavel Krusanov**. Hän kertoo työstään **24. lokakuuta klo 14.30 Sibelius-lavalla**.

Hänen jälkeensä keskustelevat tunnetut kirjailijat **Aleksandr Kabakov ja Jevgeni Popov Kirjakahvilassa klo 15.30** vahvan kahvin ääressä alkoholista kirjallisuuden henkilöiden innoittajana. He yrittävät vastata monia kiinnostavaan kysymykseen, miksi kirjailijan on teoksissaan usein helpompi esittää itselleen läheisiä ajatuksia sankarinsa alkoholin innoittaman tajunnan kautta.

Tulkittiinpa kirjailijan roolia jonain tiettyinä aikakautena miten tahansa, hänen elämäkertansa kiinnostaa lukijaa aina suuresti. **Kirjailijan elämäkerta – opettavainen kertomus vai seikkailukirja?** – aiheesta kutsuu keskustelemaan tunnettu kirjailija **Valeri Popov 23. lokakuuta klo 18.00 Kullervo-lavalla** heti sen jälkeen, kun sillä on esiintynyt nuori ja lahjakas kirjailija **Ildar Abuzjarov**.

Abuzjarov on kirjoittanut romaaninsa *Finskoje solntse Povolžja [Volgan seudun suomalainen aurinko]* Suomessa. Se on Nižni Hutorin kaupungin (Nižni Novgorodin myyttisen toisinnon) tragikoominen kronikka. Noilla Volgan seuduilla asusti aikoinaan suomalais-ugrilaisia heimoja. Kirjoittajan mielestä Nižnin asukkaat ovat säilyttäneet suomalaisen mielenlaadun ja geenikoodin...

Ei-fiktiivisen kirjallisuuden arvostajille ja ystäville esittelee palkittu kirjailija **Leonid Juzefovitš** uuden romaaninsa *Zimnjaja doroga [Talvitie]*, jossa kirjailijan on tosiasioista ja arkistoasiakirjoista poikkeamatta onnistunut luoda täysipainoinen taideteos (**24. lokakuuta, Eino Leino -lava, klo 13.00**).

Prosaisti ja historioitsija **Ilja Bojašov** on varma, että esikuvaksi kannattaa ottaa skandinaavisten saagojen täsmällisyys ja laajuus ja että proosan tulevaisuus on sen uskomattomassa lyhydessä. Hänen uusi romaaninsa *Džaz [Jazz]* perustuu yhteen meluisan maailmamme päivään, joka on kuvattu jazzimprovisaation rytmissä. Kirjailija kertoo romaanista **23. lokakuuta klo 17.30 Venäjän osastolla**.

24. lokakuuta Venäjän osaston kirjailijalavan toiminta alkaa runoudella. Runoilija, esseisti ja kääntäjä **Aleksei Purin** esittelee runouden ystäville kirjan *Veduty [Vedutat]*. Nimenomaan vedutoista, pikkutarkasti maalatuista kaupunkimaisemista, on tullut Venetsian käyntikortti. Kirjailija lukee runovedutojaan kelluvasta kaupungista. Lisäksi keskustellaan vaikeasta kirjallisuuden lajista – runollisesta esseistikasta ja kääntämisen taidosta.

Illan lähestyessä, klo **16.00**, Venäjän osaston vieraita odottaa tapaaminen uralilaisen kirjailijan **Igor Sahnovskin** kanssa. Hänen proosansa on kiireetöntä, lakonista, rikassisältöistä. Se on myös ironista ja sisältää ajoittain dekkarifantasian elementtejä. Siitä löytyy kaikkea: niin sarkasmia kuin lyirisyyttä ja filosofiaa.

Huomion keskipisteessä ovat Venäjällä huippusuositettu keskiaikaisen slaavilaisen kirjallisuuden tutkija **Jevgeni Vodolazkin** ja bestseller-kirjailija, kansainvälisesti tunnettujen Hollywood-elokuvien käsikirjoittaja **Sergei Lukjanenko**. Molempien kirjailijoiden kirjoja ilmestyy suomennoksina juuri ennen messuja.

Jevgeni Vodolazkinin romaanin *Arsenin neljä elämää* suomennoksen tuo lukijoiden ulottuville ensimmäisenä kirjakauppa Gaudeamus (**21. lokakuuta**). Sen jälkeen kirjailijaa odotetaan Venäjän osastolle, Into-kustantamon ja kirjakauppa Rosebudin osastolle (**23. lokakuuta**), messujen **Katri Vala -lavalle (24. lokakuuta klo 12.00)** ja **Kullervo-lavalle 25. lokakuuta klo 15.00**.

Kovan toiminnan fantasiaa. Näin teoksiaan määrittelee **Sergei Lukjanenko**, joka liittyy Venäjän valtuuskuntaan viikonloppuna. Tärkeintä hänelle ovat kirjat, mutta taiteellisen tekstin ulkopuolelle jää aina jotain, joka liittyy välittömästi kirjaan. Tästä kirjailija kertoo tapaamisissa Venäjän osastolla ja **Kullervo-lavalla 25. lokakuuta klo 14.00**.

Runsas on myös kirjailijavaltuuskunnan johtajan, venäläisen kirjallisuuden mestarin **Andrei Bitovin** ohjelma. **22. lokakuuta** hän osallistuu Venäjän osastolla yhdessä kollegojensa Valeri Popovin, Jevgeni Vodolazkinin ja Leonid Juzefovitšin kanssa keskusteluun *Matka Pietarista Moskovaan ja takaisin (yhden kirjallisuuden kaksi koulukuntaa)*. Virtuaalisella matkalla kirjallisuuden maisemassa kirjailijat tutustuttavat lukijat kahden kirjallisen koulukunnan ja kahden pääkaupungin uusiin suuntauksiin ja tietenkin teoksiin, yhtäläisyyksiin ja eroavuuksiin. **23. lokakuuta klo 12.00 Aino-lavalla Andrei Bitov** pohtii aihetta: *Kirjailija on yksinäinen ja lukija on yksinäinen. Mutta kun lukee kirjaa, yksinäisyys väistyy*. Lopuksi **24. lokakuuta klo 17.00** Venäjän osastolla esitellään laajasti hänen kahdeksanosainen proosajulkaisunsa, joka sisältää käytännössä kaikki lähes puoli vuosisataa jatkuneen kirjailijanuran aikana syntyneet teokset.

Kirjailijaohjelman ja lastenohjelman lisäksi messuvieraille esitellään **Pietarin kansainvälinen kirjasalonki**, joka on perinteisesti houkutellut suomalaiskustantajia maantieteellisen sijainnin ja pitkäaikaisten liikesuhteiden ansiosta.

Laaja ohjelma laaditaan myös niille, jotka jo opiskelevat tai vasta aikovat opiskella **venäjän kieltä**. Alan johtavan oppilaitoksen, **Venäjän kielen Pushkin-instituutin** asiantuntijat ovat valmistaneet avoimia venäjän oppitunteja, tietokilpailuja, venäjää vieraana kielenä opiskeleville tarkoitettua ainutlaatuisen verkkoresurssin esittelyn ja paljon muuta.

Niille, jotka ovat jo valinneet venäjän kielen ammatikseen, on **Käännösinstituutti**, jonka päätavoite on tukea venäläisen kirjallisuuden parissa toimivia ulkomaisia kääntäjiä ja kustantajia, valmistanut **seminaarin Käännösinstituutin apurahakäytännöstä** ja kutsuu kustantajia ja kääntäjiä osallistumaan keskusteluun ***Miten valita käännettäväksi oma kirja: Käännösinstituutti välittäjänä ja auttajana.***

Ohjelma ei ole vielä lopullisesti muotoutunut, hakemuksia kustannushankkeiden, uusien kirjojen ja uusien käännösten esittelystä otetaan vielä vastaan, formaateista keskustellaan suomalaisten kollegojen kanssa. Jo nyt on kuitenkin selvää, että ohjelma on laajentunut kauas messujen ulkopuolelle.

Niitä varten, jotka eivät pääse kirjailijatapaamisiin, osastolla toimii kirjakauppa **Ruslania**, josta voi milloin tahansa hankkia venäläisten kirjailijoiden kirjoja alkukielellä tai suomennoksina, myös niiden kirjailijoiden, jotka viettävät nuo lokakuun 4 päivää Helsingin Kirjamesseilla.

Filateliasta kiinnostuneille esiteltäviksi ovat Venäjän viestintävirasto ja kustannuskauppakeskus Marka puolestaan valmistaneet parhaita näytteitä postimerkeistä, taiteellisista merkeillä varustetuista kirjekuorista ja postikorteista sekä kortteja ja merkkieriä taiteellisissa kansioissa, vihkoissa ja albumeissa.

Venäjän tarkempi messuohjelma julkaistaan Venäjän lehdistö- ja joukkotiedotusviraston sivuilla www.fapmc ja Venäjän kirjaliiton sivuilla www.bookunion.ru.

Lisätietoja: lehdistösihteeri Irina Belyaeva, Venäjän suurlähetystö Suomessa, puh. (09) 607050, irina.e.belyaeva@mail.ru.

